

centrumra alapozva. Szegeden működött a képzés "tartalmi kérdéseivel" foglalkozó munkacsoport, amelynek a vezetője én lettem. A JATE hallgatói közül ebben a munkában részt vett Somogyvári Márta /BTK/, Kokas Károly /BTK/ és Katona Tibor /JTK/. Az MM biztosította, hogy a munkacsoportok vezetői teljes jogú tagjai legyenek a "minisztériumi" munkacsoportoknak. A formális megalakulás után néhány hónapos teljes csönd következett, ugyanis arra vártunk, hogy a minisztériumi munkacsoportok ténylegesen megalakuljanak és elkezdjenek dolgozni, de ez csak 1983. elején történt meg, akkor viszont a sürgető határidő következtében igen sietősen. Ennek eredménye az lett, hogy valójában néhány hetes tevékenység után készültek el az egyes résztémákban a javaslatok. Jórészt ennek következménye volt az a munkastilus is, amelybe a mi munkabizottságunk is belekényszerült: a munkacsoportok tagjai egyénileg és igen rövid idő alatt véleményezték az előzetes javaslatokat, majd a munkabizottság részletes véleményt és saját módosító javaslatokat készített minden résztémában. Ezeket a javaslatokat a minisztériumi munkacsoportok tudomásul vették, de legtöbb esetben nem használták fel végleges javaslataikban. Emellett a másik fő probléma természetesen az volt, hogy a bizottság teljesen elszigetelten dolgozott, működéséről a réteg közvéleménye egyáltalán nem értesült.

A nyár elején a munkabizottság az addigi rész-állásfoglalásokból készített egy elemzést a felsőoktatás helyzetéről és az általunk helyesnek tartott fejlesztési irányokról, melyet az EFT is megtárgyalt. Szeptemberben - az addigra elkészült MM fejlesztési terv alapján - az EFT újra foglalkozott ezzel a témával, és megbizta a munkabizottságokat, hogy az intézményi rendkívüli ifjúsági parlamentek, ill. ifjúsági fórumok számára - mintegy segítségül - készítsen egy vitára terjedelménél fogva inspirálóbb kiadványt az MM fejlesztési javaslatából, foglalja össze a munkacsoport véleményét a megfogalmazott fejlesztési irányokkal kapcsolatban, és a vitavezetők számára pedig külön tartalmi és módszertani "utmutatót" állítson össze.

Konkluzióként megállapíthatjuk, hogy ez a munkabizottság is magán viselte a "bizottság-szimptóma" jegyeit / kis hatékonyság, rendszertelenség, elszigeteltség stb./, de talán nem elvesző és nem elenyésző szellemi energiákat fordított arra, hogy a magyar felsőoktatás célként megfogalmazott átfordó és gyökeres korszerűsítése során az értelmiségképzés / melynek egyik aspektusa csupán a szakemberképzés/, az értelmiségi szerepvállalás és a képzés folyamatában cselekvően résztvevő, azt nem csak passzívan elviselő hallgatót helyezzük a korszerűsítés centrumába.

Véleményem szerint az eljövendő hallgatói vitáknak is ezen szempontokat kellene középpontba állítani, s ezen szempontok alapján mérlegelni a minisztériumi fejlesztési javaslatokat.

Deák Ágnes

TUDÓSÍTÁS A KARI TANÁCSRÓL

Szeptember 29-én összeült a kari tanács, hogy véleményezze a hosszú távú felsőoktatási reform alapelveit, melyeket a MM biztosított közre az ugynevezett két füzetben.

Több tanszék képviselői kifogásolták, hogy az anyag megvitatására rendkívül rövid idő / egy hét / állt rendelkezésükre. Emiatt néhány, ezzel a tánával foglalkozó tanszéki értekezletre a diákok képviselőit nem tudták meghívni. De a meghívott diákok sem tudtak érdemben hozzászólni, hiszen karunk hallgatói mindössze öt példányt kaptak a dokumból. A kari tanácsülés utáni héten a KISZ-faliújság alatti padra kitettek tizenöt darab fehér színű stencilezett füzetet, amelyek azonban a kék füzetnek csak rövidített változatai. Ezzel kapcsolatban fölvetődik az a kérdés, hogy a hallgatók véleményét a dokumentumról vagy annak rövidített változatáról kérik-e ki.

Egy kis kitérő: miért a reform?

Magyarországnak minden lehetőséget ki kell aknáznia, hogy gazdaságát úgy alakítsa át, hogy a lakosság eddigi életszínvonala megmaradjon, és hogy a világpiacon versenyképes lehessen. Ez az átalakítás az extenzív fejlődési szakaszból az intenzívre való áttérést jelenti. Mindez az utóbbi idők közgazdasági vitáinak közhelye és kiindulópontja. Ebben a helyzetben alapvető kérdés az, hogy tudunk-e tőkét kovácsolni az agybéli kapacitásokból, azaz: milyen lesz az ezredforduló értelmisége?

Az oktatás színvonalát tekintve az utolsók között állunk Európában /lásd pl. annak a felmérésnek a ránk nézve szomorú eredményét, amely az európai országok diákjainak olvasási kultúráját hasonlította össze/. De az utolsók között állunk Európában a közoktatásra fordított összegek költségvetési arányát tekintve is.

Hol kell elkezdeni az oktatási reformot? Az alsófokú oktatási intézmények a tanárképzésben látják a hibát, a tanárképzéssel foglalkozó felsőoktatási intézmények pedig az alsófokú oktatásban. Születtek reformok már az alsó- és középfokú oktatásban, kérdés, hogy ezek a reformok egységes koncepció részeit képezik-e. Oly sok idő után most sor kerül a felsőoktatás átfogó reformjára. Az ezzel kapcsolatos koncepció /ami talán maga sem egységes/ sok ponton nem illeszkedik a karunkon megvalósult idegennyelvi reformhoz és talán a születőfélben levő magyar ill. történelem tantárgyi reformhoz sem.

Visszatérve a Kari Tanács ülésére, a felszólalók egyetértettek abban, hogy a dokumentum elvei helyesek s hogy a nyitottság jellemző rájuk. Csak néhány részletkérdésről vitatkoztak.

Többek között fölvetették, hogy a dokumentum - helyesen - az intenzív fejlesztés szükségességét hangsúlyozza, viszont problematikusnak vélték ennek véghezvitelét megfelelő anyagi eszközök nélkül. Hangsúlyozták, hogy nem kis mértékben ettől függnék a reform személyi feltételei is.

Másik visszatérő probléma volt az, hogy ez a reformtervezet nincs összhangban a konkrét tantárgyi reformmunkálatokkal, melyek a múlt évben kezdődtek.

Szóba került még a szorgalmi időszak meghosszabbítása a vizsgaidőszak rovására, s ezzel együtt a szakítás a vizsgaközpontú képzéssel. Az óraszámok csökkentéséről is hangzott el javaslat, mely előrel segíthetné a hallgatók magasabb szintű képzését, bár voltak olyan hangok is, melyek kételkedtek az így felszabaduló idő önképzésre való felhasználásában.

Felmerült az egy- ill. másfélszakosság kérdése is, mely ugyan csak magasabb szintű képzést eredményezhetne, de mivel ez a megoldás már egyszer a gyakorlatban csődöt mondott, nem váltott ki különösebb lelkesedést.

Felvetődött az is, hogy ha a pedagógus szakmának nagyobb presztizse lenne, és ha a pedagógusokat anyagilag is megbecsülnék, az oktatás színvonala is nagy valószínűséggel emelkedne.

A felszólalók közül némelyan kiemelték, hogy nem a reformok alapelveivel szokott baj lenni, hanem a megvalósításukkal / ill. a meg- nem-valósulásukkal.

Október 20-án kari fórum lesz a felsőoktatás távlati fejlesztési koncepciójáról. **MINDENKI JÖJJÖN? AKIT ÉRDEKEL!!!!!!**

Sipos Katalin

+ + +

BESZÉLGETÉS A TANÁRVI REFORMRÓL CSETRI LAJOSSAL

Kérdés: Tanár Úr, hogyan foglalható össze a tantárgyi reform lényege?

Válasz: A tantervi reformot kb. egy évtizedes próbálkozások előzték meg. Az utolsó reform a 60-as évek elején volt. A legtöbb szakmában időközben nagy nemzetközi tudományos eredmények halmozódtak föl, s ezekhez kellett felzárkóztatnunk az oktatásügy minden szintjét. A 70-es évek elején jött létre az MTA és az OM megbízottjainak részvételével működő Köznevelési Bizottság, amely általában az oktatásügy jövőjét, a 2000. évig terjedő művelődési anyagot és az arra vonatkozó, egyes tantárgyakra érvényes javaslatokat dolgozta ki, és amelynek azután szükségszerűen befolyása volt az új általános- és középiskolai tantervek megszületésére. Ennek a Köznevelési Bizottságnak minden tantárgyra vonatkozóan albizottságai voltak; sőt, a magyar egységes tantárggyal két albizottság is foglalkozott: egy irodalmi és egy nyelvészeti. Az irodalmi bizottságnak az volt az elképzelése - és ez egyeztethető elképzelés volt a nyelvészettel -, hogy távlatilag az irodalom esztétikai oldalára nagyobb hangsúly kerüljön, és ne csupán a politika vagy a tudományok illusztrációjaként szerepeljen. Ezért szét kellene választani a tárgyat egy erősen irodalomközpontú esztétikai jellegű tárgyra és egy nyelvi tárgyra alap- és középfokon egyaránt, és ennek megfelelően a két tárgy számára külön-külön tanárképzést kellene létrehozni.

Ezt az elképzelést a most megvalósuló reform félretette és ezt csak a most alakuló pécsi bölcsészkaron fogják kipróbálni tizegynéhány hallgatóval évfolyamonként, akik magyar irodalmi és nyelvi kétszakos diplomát kapnak tanulmányaik befejezése után. Nem lehet nagyobb létszámúban kibocsátani ilyen végzettségű hallgatókat, mert ez az osztás az alsóbb szintű oktatásban még nem valósult meg. Ha Pécsen beválik az említett kísérlet, mely 84 órán indul, akkor a 90-es évek elején újra fölvetik a reform kérdését, és esetleg alkalmazzák az egész köznevelésben. Egyelőre azonban ezt szigorúan kísérletnek tekintik.

Bhelyett megmaradt az egységes magyar tárgy, és ennek jegyében alakítják ki a reform új kereteit is. Az MTA-OM bizottság megszűnt és a Művelődési Minisztérium átalakulásával minisztériumi bizottságok jöttek létre, közöttük az egységes magyar tárggyal foglalkozó bizottság is, melynek két - nyelvészeti és irodalmi - albizottsága van. Ennek keretében folyik most az órakeretek kidolgozása.